

BRENG FAIRTRADE DICHTBIJ

Two young girls are smiling and holding bananas. The girl on the left has blonde hair and is wearing a black cardigan over a pink and black patterned shirt. The girl on the right has long brown hair and is wearing a purple top under a black cardigan. They are standing against a white background with a dark brown shape at the top.

**FAIRTRADE
GEMEENTE**

Handleiding toekenning titels

Fairtrade titels voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten

Januari 2013

Inleiding

De Fairtrade Gemeente campagne groeit door het enthousiasme en de inzet van werkgroepen in heel Nederland. In de gemeenten die de titel Fairtrade Gemeente hebben of hiernaar streven, zijn werkgroepen actief om winkels, organisaties, horeca aan de campagne te binden door meer fairtrade te verkopen of gebruiken. Hierdoor worden zij deelnemer van de Fairtrade Gemeente campagne. Maar sommige instellingen willen een stapje verder gaan en zélf een fairtrade titel krijgen. Vanaf januari 2013 kunnen Fairtrade Gemeente werkgroepen deze titels zelf toekennen. Aan scholen, kerken, hogescholen, universiteiten en restaurants. Dit stelt de werkgroep in staat om bepaalde instellingen aan zich te binden en makkelijk samenwerking te zoeken. Door deze contacten bereik je indirect een grote doelgroep: als ambassadeurs van de campagne enthousiasmeren zij hun achterban voor fairtrade.

Waarom deze handleiding?

In deze handleiding vind je informatie over hoe de beoordeling van een titelaanvraag in zijn werk gaat en een concreet stappenplan voor de beoordeling. Ook vind je tips hoe je de toekenning van titels het beste kunt aanpakken.

Waarom een titel?

Het helpt de campagne te groeien. Een titel motiveert mensen, bedrijven en instellingen. Het is een bekroning op hun werk. Daarnaast helpt het je samenwerkingsverbanden te versterken. Je hebt als werkgroep een bepaalde toezegging van een instelling op zak: ik zet me in voor fairtrade. Je kunt deze instellingen daardoor ook makkelijker aanspreken op hun keuzes en verantwoordelijkheden als fairtrade partij. Ze zullen het liefst fairtrade producten inkopen. En indien dat niet gebeurt, terwijl het wel mogelijk is, kun je ze hierop aanspreken. Bovendien zet de titel een standaard voor de rest. Andere partijen willen volgen als ze zien dat een 'concurrent' een titel in de wacht sleept. Ze willen niet 'achterblijven', maar bij het groepje titelhouders horen en óók een titel in de wacht slepen.

Welke voordelen biedt dit mij als werkgroep?

Het toekennen van titels geeft actieve Fairtrade Gemeente werkgroepen mooie uitdagingen. Het beoordelen en toekennen van titels is een uitstekend middel om mensen en partijen te binden aan de lokale Fairtrade Gemeente campagne, en zo samen te zorgen voor meer gebruik van fairtrade producten. Voor Fairtrade Kerken, Scholen, Hogescholen, Universiteiten en Restaurants is het daarnaast prettig en effectief om beoordeeld en bijgestaan te worden door mensen die lokaal betrokken zijn en daardoor dichtbij staan.

Het levert een Fairtrade Gemeente werkgroep veel op, bijvoorbeeld publiciteit, want een fairtrade titel in jouw gemeente of omgeving kun je mooi koppelen aan je lokale Fairtrade Gemeente campagne. Daarnaast kan het duurzame samenwerking opleveren; scholen, hogescholen, universiteiten, restaurants en kerken zijn belangrijke partners in de campagne en kunnen waardevolle bijdragen leveren aan bijvoorbeeld evenementen. Ook is het een eervolle en mooie taak om mensen en organisaties voor hun inspanningen op deze wijze zélf te kunnen belonen. Op dit moment is de aanwezigheid van Fairtrade Kerken, Restaurants, Scholen of Hogescholen en Universiteiten in je gemeente niet opgenomen in de algemene criteria voor Fairtrade Gemeente campagne. De jury waardeert deze extra inspanningen van een werkgroep richting deze partijen natuurlijk wel en laat het meewegen in het al dan niet toekennen of behouden van de titel Fairtrade Gemeente.

Toekenning titel

Over het algemeen krijgen werkgroepen als één van de eerste te horen dat een instelling meer wil doen rondom eerlijke handel. Vaak zijn dit deelnemers van de lokale campagne die nét een stapje extra willen. In dat geval kun je hen actief wijzen op de mogelijkheid om een titel in de wacht te slepen. Soms gebeurt het dat een partij zich meldt en direct blijkt te voldoen aan de criteria. Zij kunnen dan meteen een aanvraagformulier indienen.

Stappenplan

Om tot een goede beoordeling te komen is goede voorbereiding nodig. Om het traject van de beoordeling van een titelaanvraag goed te doorlopen, kun je onderstaand stappenplan volgen.

Voorafgaand aan de beoordeling van de aanvraag

Om de beoordeling zelf en het schrijven van een reactie in goede banen te leiden is het belangrijk bepaalde zaken vooraf in orde te hebben.

1. Advies en begeleiding instelling bij het behalen van de titel

Als werkgroep vorm je het adviesorgaan voor instellingen die meer willen doen voor fairtrade en begeleid je ze op weg naar de titel. Daarnaast kun je als werkgroep voor hen promotiematerialen aanvragen op de landelijke campagnewebsite www.fairtradegemeenten.nl. De eerste stuks worden gratis verstrekt. Na een bepaald aantal gratis materialen kun je ze tegen betaling aanvragen.

2. Inschatting titelwaardig

Voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten bestaan aparte handleidingen met meer informatie en tips over de criteria waaraan zij moeten voldoen. Download en bekijk de handleiding van de betreffende instelling via de algemene website zodat je weet welke criteria voor deze instelling gelden. Bespreek met de betreffende instelling of zij aan deze criteria voldoen. Wees hierbij eerlijk indien ze nog niet voldoen, zodat zij weten waar ze aan toe zijn en de titel zijn waarde behoudt. Indien ze mondeling toezeggen aan deze criteria te voldoen en jij hebt hier ook vertrouwen in, kun je voorstellen dat zij een aanvraagformulier indienen, zodat je hen schriftelijk kunt beoordelen.

3. Download aanvraagformulier

Download het titelaanvraagformulier van de website en verstrek dit aan de partij die de titel wil aanvragen. Of vraag of ze het document zelf van de website downloaden.

4. Indienen van de titelaanvraag

Spreek met hen af wanneer zij de titel aanvragen. Zorg ervoor, wanneer ze al een datum voor de titeluitreiking in gedachten hebben, dat je voldoende tijd neemt voor de beoordeling. Informeer ze ook dat het kan voorkomen dat ze nog niet voldoen aan de criteria. Het feit dat er een titeluitreiking gepland staat, wil niet zeggen dat de aanvraag automatisch goedgekeurd wordt. Vraag bij de instelling om alle bijlagen die je nodig hebt voor de beoordeling toe te voegen.

Beoordeling van de aanvraag

Het beoordelen van de aanvraag en het schrijven van de reactie kosten enige tijd en moeite. Om dit proces zo soepel mogelijk te laten verlopen kun je de volgende stappen doorlopen.

5. Bekijk de aanvraag zorgvuldig

Bekijk het aanvraagformulier en de bijlagen goed. Maak bijvoorbeeld aantekeningen welke zaken je positief vindt en welke wellicht nog wat mager. Deze punten kunnen later omgezet worden in positieve punten en uitdagingen in het beoordelingsrapport.

6. Wel of geen titel

Maak de afweging of de instelling wel of niet voldoet. Indien je twijfelt, kun je eventueel hulp inroepen van bijvoorbeeld een collega-werkgroep lid. Leg daarbij je positieve en negatieve punten uit. Indien het je helpt in de afweging, kun je ook het beoordelingsrapport opmaken en dan de knoop doorhakken of dit beoordelingsrapport laten bekijken door anderen.

7. Schrijf een reactie

A) De instelling voldoet niet

Indien de instelling (nog) niet voldoet, kun je telefonisch, persoonlijk of via e-mail contact opnemen. Schrijf daarnaast een reactie richting hun contactpersoon, zodat je terugkoppeling schriftelijk bevestigd is. Wees eerlijk en helder in je reactie. Maak duidelijk of ze met het verstrekken van ontbrekende informatie bij de aanvraag (zoals krantenartikelen of (keur)merken van de producten die ze gebruiken) alsnog kunnen voldoen of dat ze echt nog aan de slag moeten met het organiseren van activiteiten, meer gebruik van fairtrade of meer communicatie over fairtrade. Zorg ervoor dat het een positieve en enthousiasmerende reactie is, waarbij ze nog wel steeds zin hebben om de titel in de toekomst wél in de wacht te slepen. Bekijk op de website

het format van een afwijzing van een titel. De instelling zal, wanneer ze extra inspanningen hebben gedaan om de aanvraag compleet te krijgen, opnieuw een aanvraag in moeten dienen.

B) De instelling voldoet

Indien je overtuigd bent door de aanvraag en de titel wilt toekennen, kun je een beoordelingsrapport opstellen. Download het format voor beoordeling van de desbetreffende instelling. Hierin kun je de beoordeling verwerken.

8. Maak een beoordelingsrapport

Omschrijf in het beoordelingsrapport welke positieve punten je in de aanvraag terugziet. Geef bij ieder criterium ook uitdagingen mee die de instelling kan oppakken in de komende periode. Zorg ervoor dat je zo compleet mogelijk bent in de rapportage, zodat de beoordeling echt meerwaarde heeft en aanknopingspunten biedt voor verdere ontwikkeling op het gebied van fairtrade. Zo zorg je ervoor dat ze na het behalen van de titel voor aandacht voor fairtrade blijven zorgen. Bekijk eventueel het voorbeeld van een beoordelingsrapport op de website.

In een beoordelingsrapport staat in ieder geval de volgende zaken:

- De naam van de instelling staat bovenaan het rapport, evenals de opmerking dat de aanvraag positief is beoordeeld
- Bovenaan de aanvraag is het ook belangrijk om te benoemen of het aan rapport is over een school, kerk, restaurant, hogeschool of universiteit.
- Bij ieder criterium staan positieve punten over de inzet voor fairtrade
- Bij ieder criterium staan uitdagingen die ze nog kunnen oppakken
- Onderaan het rapport geef je een samenvatting van de bijzondere punten van de aanvraag
- Onderteken het rapport met de datum van beoordeling en de namen van degenen die de titel beoordeeld hebben en toekennen. Vaak zal dit de werkgroep Fairtrade Gemeente zijn.

9. Vraag een titelbord aan

Vraag een gratis titelbord aan door een mail te sturen naar info@fairtradegemeenten.nl. Vermeld hierin duidelijk om welke instelling in welke gemeente het gaat en het adres waar het titelbord naar verstuurd moet worden¹. Let op: het kost een aantal werkdagen om de verzending van het bord in orde te maken. Zorg er daarom voor dat je het titelbord ruim vóór de titeluitreiking aanvraagt.

Terugkoppeling na beoordeling

10. Informeer de instelling

Informeer de contactpersoon van de instelling over het goede of slechte nieuws. Het is netjes om de contactpersoon persoonlijk of via de telefoon te informeren over het behalen van de titel. Indien dit niet lukt, kun je hen informeren via een e-mail.

11. Verdere acties en afspraken

Overleg welke acties verder ondernomen gaan worden. Is het bijvoorbeeld gewenst dat de

¹ Net zoals bij de promotiematerialen worden deze titelborden in eerste instantie gratis verstrekt. Indien er teveel aanvragen van titelborden komen, zullen wij genoodzaakt zijn deze tegen kostprijs aan te gaan bieden.

werkgroep betrokken is bij de titeluitreiking? Mogen andere geïnteresseerden aansluiten? Wie is er verantwoordelijk voor de communicatie rondom de titeluitreiking?

12. Stuur beoordelingsrapport

Stuur het beoordelingsrapport (of indien ze de titel niet behalen, de benodigde verbeterpunten) naar de contactpersoon. In dezelfde mail kun je eventueel de andere gemaakte afspraken bevestigen.

13. Overhandiging titelbord

Overhandig het titelbord samen met een print van het juryrapport aan de instelling, dit kan voorafgaand of tijdens de titeluitreiking.

Na de titeluitreiking

Ook nadat de instelling de titel heeft behaald is het zaak dat ze actief betrokken blijven bij fairtrade, want de titeluitreiking is geen eindstation. Er kunnen altijd meer mensen worden overtuigd om eerlijk te gaan consumeren of hun bedrijf of organisatie meer fair te maken. Zorg ervoor dat hun aandacht vastgehouden wordt en zoek nieuwe uitdagingen voor de toekomst. Deze gaf je natuurlijk al mee in het beoordelingsrapport, maar kan ook in de dagelijkse praktijk vorm krijgen. Kijk of er jaarlijkse evenementen georganiseerd kunnen worden in samenwerking met de werkgroep of andere ambassadeurs voor fairtrade in je gemeente.

Indien je als gemeente het prettig vindt kun je de instelling vragen om na een aantal jaren de titel her te bevestigen. Een stok achter de deur dat hun aandacht voor fairtrade niet verslapt. Bij het opnieuw aanvragen van de titel wordt gekeken wat er de afgelopen jaren is georganiseerd en of de uitdagingen die je ze had meegegeven in het beoordelingsrapport opgepakt zijn. Zodra de titel weer is toegekend is dat natuurlijk ook een mooie gelegenheid voor een feestje en media-aandacht.

Tips

Tips bij beoordeling

- Zorg ervoor dat je de aanvraag makkelijk kunt beoordelen. Hiervoor heb je een uitgebreid ingevuld aanvraagformulier nodig met daarbij de zogenaamde 'bewijslast'. Door bewijzen zoals (kranten)artikelen kun je inschatten of bijvoorbeeld de communicatie die zij hebben gedaan, voldoet aan de eisen die je als werkgroep stelt om fairtrade te worden.
- Wees eerlijk en streng bij de beoordeling. Voorkom dat de titel 'minder waard' wordt door de titel te gemakkelijk toe te kennen. Bij twijfel, is het beter om de titel niet toe te kennen. Vraag ze net dat stapje extra te maken, zodat je échte koplopers beloont voor hun inzet voor eerlijke handel.
- Vraag om duidelijkheid. Neem niet zomaar aan dat het om fairtrade producten gaat, maar vraag naar (keur)merken zodat je zelf eventueel onderzoek kunt doen naar of deze echt voldoen aan de fairtrade criteria. Kom je er niet uit, vraag het dan na bij de helpdesk Fairtrade Gemeente via info@fairtradegemeenten.nl

- In de campagnes voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten tellen andere duurzaamheidsinitiatieven niet mee (zoals dat in de criteria voor Fairtrade Gemeente wel kan, namelijk in het MVO-criterium zes). Deze tellen dus ook niet mee in de beoordeling. Alleen producten waarvan aangetoond is dat ze voldoen aan de fairtrade criteria mogen meetellen. Wil je weten welke initiatieven meetellen om goed te kunnen beoordelen? Kijk achterin de fairtrade handleiding voor de betreffende instelling. Deze kun je downloaden via de Fairtrade Gemeente website.
- Als je in de aanvraag leest dat ze andere duurzaamheidskeurmerken (zoals EKO, FSC en Utz) ook benoemen, maak er dan een punt van in de beoordeling, zodat ze zien dat er wel degelijk verschil zit tussen fairtrade en andere duurzaamheidsinitiatieven. Bekijk voor een concepttekst het voorbeeld van een beoordelingsrapport op de website. Het is natuurlijk nog beter als je ze, door vooraf goed uitleg te geven over fairtrade, kunt voorkomen dat er verwarring ontstaat over wat fairtrade precies is.
- De mindere punten in de aanvraag kun je omvormen tot uitdagingen. Deze zijn positief omschreven en dus geen opsomming van negatieve punten. Bij het meegeven van uitdagingen is het leuk om te kijken of je ze enthousiast kan maken om elkaars activiteiten te versterken. Stel een concrete activiteit voor om daarbij samen op te trekken.

Algemene tips

- Door contact en intensieve begeleiding voorafgaand aan de toekenning van de titel bereik je het meest. Een samenwerkingsverband zorgt ervoor dat jullie samen kunnen optrekken om fairtrade breed onder de aandacht te brengen.
- Als je om bepaalde redenen geen instellingen binnen je eigen gemeente wilt beoordelen, kun je afspraken maken met een andere gemeente over de beoordeling. Jouw werkgroep beoordeelt aanvragen van instellingen in hun gemeente en zij die van jou. Of vraag een vrijwilliger buiten de werkgroep om de aanvragen te beoordelen.
- Houdt de contacten met (potentiële) titelhouders warm. Het zijn goede ambassadeurs en fijne samenwerkingspartners bij activiteiten en evenementen. Indirect bereik je een grote doelgroep, omdat zij hun achterban enthousiasmeren voor fairtrade.
- World Fair Trade Day en Fairtrade Week zijn altijd goede momenten om instellingen op te roepen ook iets te organiseren. Er worden door het landelijke campagneteam vaak materialen beschikbaar gesteld waardoor het hen weinig tijd en moeite kost om aandacht te vragen voor eerlijke handel op deze momenten. Je kunt materialen en kennis delen, waardoor de lokale campagne extra aandacht krijgt en zij makkelijk fairtrade bij hun achterban onder de aandacht kunnen brengen.
- Indien een instelling meerdere vestigingen heeft en de titel wilt aanvragen, en je twijfelt of ze dan één of meerdere titels zouden moeten ontvangen, kun je het beste kijken hoe de inkoop geregeld is. Is de inkoop centraal geregeld en gebruiken ze overal dezelfde producten, dan ontvangt iedere vestiging de titel, mits de aanvraag voldoet. Is het aanbod,

doordat de inkoop anders geregeld is, heel divers bij de verschillende vestigingen? Dan moet iedere vestiging een eigen titelaanvraag indienen en krijgt iedere vestiging een eigen titel.

Tips speciaal voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten

- Bekijk de handleiding van de betreffende instelling. Er staan handleidingen voor online scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten op de website.
- Wil je een beoordelingsrapport maken? Pak het format voor het beoordelingsrapport van de desbetreffende instelling erbij. Er staan formats online voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten.
- MBO-instellingen kunnen ook fairtrade worden. Zij kunnen dan de criteria voor fairtrade hogescholen aanhouden. Met één uitzondering, uit ervaring blijkt dat het lastig is hen te vragen een werkgroep samen te stellen. Bij dit criterium is het dus ook niet handig om heel streng te zijn.
- Zowel middelbare scholen en basisscholen kunnen Fairtrade School worden. Hanteer voor beide de criteria voor scholen.

Meer informatie

Op de Fairtrade Gemeenten website vind je de volgende aanvullende documenten:

- Diverse handleidingen voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten.
- Diverse aanvraagformulieren voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten
- Diverse aanvraagformulieren voor behoud van de titel
- Format voor beoordelingsrapporten voor scholen, kerken, restaurants, hogescholen en universiteiten
- Voorbeeld beoordelingsrapport
- Format voor afwijzing van een titel

Daarnaast staan op de website vele voorbeelden van andere gemeenten, nieuwtjes over de campagnes en andere handige tips. Neem dus zeker een kijkje op onze website

www.fairtradegemeenten.nl.